

Nr 158.

Ankom till riksdagens kansli den 18 maj 1917 kl. 3 e. m.

*Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa
ändringar i föreskrifterna om avlöning av lärarinnorna
vid statsunderstödda enskilda läroanstalter m. m.
(2:a avd.)*

I en den 20 januari 1917 till riksdagen avlåten, till statsutskottets förberedande behandling överlämnad proposition (nr 101) har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastik-ärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels besluta, att nedannämnda bestämmelser i nådiga kungörelsen den 29 oktober 1909 angående avlöning av lärarinnorna vid statsunderstödda enskilda läroanstalter samt angående statsunderstöd åt dessa läroanstalter m. m., nämligen *punkterna 3 och 4 i avdelningen A*. Bestämmelser om avlöning av lärarinnorna vid statsunderstödda enskilda läroanstalter, *punkt 7, första stycket, i avdelningen D*. Särskilda bestämmelser i fråga om anslaget till högre flickskolor, *punkt 5 i avdelningen E*. Särskilda bestämmelser i fråga om anslaget till högre goss- och samskolor, samt *punkt 6 i avdelningen F*. Särskilda bestämmelser i fråga om anslaget till enskilda lärarinneseminarier, skola erhålla följande ändrade lydelse, att lända till efterrättelse från och med år 1917:

punkt 3 i avdelningen A:

Den tjänstgöring, som här avses, skall vara förlagd till klasserna över de förberedande eller till läsavdelning av med skolan förbundet gymnasium

Bihang till riksdagens protokoll 1917. 6 saml. 67 häft. (Nr 158.)

eller lärarinneseminarium, dock att ämneslärarinna med full tjänstgöring må kunna fullgöra intill en tredjedel därav i de förberedande klasserna eller i övningsämnena;

punkt 4 i avdelningen A:

Med full tjänstgöring förstås tjänstgöring till ungefärligen den omfattning, som åligger ämneslärarinna vid allmänt läroverk; dock må för ämneslärarinna, som tillika tjänstgör såsom biträdande föreståndarinna, med läroverksöverstyrelsens medgivande den för full tjänstgöring eljest erforderliga undervisningsskyldigheten kunna minskas med högst fem veckotimmar;

punkt 7, första stycket, i avdelningen D:

Statsunderstöd till högre flickskola må kunna utgå, för år räknat, därest skolan omfattar fyra årsklasser utöver den egentliga folkskolan, med högst 4,400 kronor och, därest skolan omfattar fem sådana klasser, med högst 5,200 kronor, varjämte skolan må kunna erhålla ett särskilt understöd till undervisning i huslig ekonomi, ej överstigande 1,000 kronor, samt, därest skolan utöver sistnämnda antal årsklasser har en fortsättningsklass med teoretisk och praktisk undervisning i för kvinnans verksamhet inom familj och hem särskilt viktiga ämnen, ytterligare högst 1,000 kronor. Understöd till dylik fortsättningsklass må utgå endast under förutsättning att antalet lärjungar i klassen uppgår till minst 6;

punkt 5 i avdelningen E:

Statsunderstöd till högre gosskola eller högre samskola må kunna utgå, för år räknat, för det skolstadium, som i avseende på undervisningens mål motsvarar realskolan, med högst 9,000 kronor och för det skolstadium, som i nämnda avseende motsvarar gymnasiet, med högst 6,000 kronor, varjämte särskilt understöd må kunna tillkomma dels, enligt de närmare föreskrifter, Kungl. Maj:t äger meddela, läroverk, som i större omfattning anlitar manliga lärarkrafter, dels samskola, som äger en särskild för flickor avsedd linje, motsvarande de två översta klasserna i en flickskola med fem klasser utöver den egentliga folkskolan, och därutöver en fortsättningsklass med teoretisk och praktisk undervisning i för kvinnans verksamhet inom familj och hem särskilt viktiga ämnen, med ett belopp av högst 2,000 kronor för sistnämnda klass, under förutsättning att antalet lärjungar i klassen uppgår till minst 6, dels ock, på sätt i punkt 6 när-

marc angives, läroverk, som uppehåller på ändamålsenligt sätt anordnad undervisning i särskilt praktiska ämnen;

punkt 6 i avdelningen F:

a) Statsunderstöd till enskilt lärarinneseminarium må kunna utgå, för år räknat, med högst 2,500 kronor för varje årsavdelning; dock att seminarium, där undervisning, avseende utbildning av facklärarinnor i ämnesgrupper på olika huvudlinjer meddelas, och som på den grund får vidkännas jämförelsevis större utgifter för undervisningen, må kunna för vardera av två årsavdelningar, där sådan undervisning meddelas, erhålla ett årligt tilläggsanslag av intill 1,000 kronor.

b) Har treårigt seminarium, som åtnjuter statsunderstöd, på grund av särskilda omständigheter under något år ej intagit ny årsavdelning, och kommer seminariet i följd härav att under vissa år omfatta blott två avdelningar, må seminariet under samma år för vardera av dessa avdelningar åtnjuta en förhöjning av grundanslaget med högst 500 kronor för år. Därest seminariet under två år i följd ej intagit ny årsavdelning och endast uppehåller tredje årsavdelningen, må seminariet, utan hinder av bestämmelsen i punkt 2, kunna för sistnämnda avdelning erhålla understöd med tillämpning av ovan angivna grunder;

dels ock förklara hinder icke möta för att ur anslaget till enskilda lärarinneseminarier beviljas särskild ersättning, med tillämpning av nu angivna grunder, för uteblivet statsunderstöd till privata högre lärarinneseminarier i Lund under läsåret 1915—1916.

I fråga om utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till det propositionen bilagda statsrådsprotokollet.

Utskottet har i viktiga delar icke kunnat ansluta sig till Kungl. Maj:ts förevarande framställning. I fråga om de föreslagna ändringarna i punkterna 3 och 4 i avdelningen A vill utskottet framhålla, att av Kungl. Maj:t härvid berörda spörsmål enligt vad utskottet erfarit för närvarande äro föremål för särskild utredning av den s. k. lärarlönenämnden. Under sådant förhållande har utskottet icke ansett sig böra före denna utrednings slutförande taga ståndpunkt till här berörda spörsmål.

De av Kungl. Maj:t framlagda ändringsförslagen i punkt 7 i avdelningen D och punkt 5 i avdelningen E har utskottet icke heller ansett sig kunna godtaga. Enligt vad utskottet erfarit råda bland målsmännen för de högre flickskolorna starka betänkligheter mot införandet av den avsedda fortsättningsklassen. Då därjämte även denna angelägenhet torde

Utskottets
yttrande.

komma under ingående överbägende vid nyss omnämnda utredning, har utskottet ej funnit sig kunna nu förorda Kungl. Maj:ts framställning i denna del.

Vad beträffar punkt 6 i avdelningen F innebär den föreslagna ändringen i mom. a) att enskilda lärarinneseminarier, där en fullständigare utbildning bibringas eleverna, skulle erhålla ett tilläggsanslag av intill 1,000 kronor. Utskottet vill i avseende härå erinra om att 1915 års riksdag beträffande denna fråga förklarade sig anse, att det kunde med fog ifrågasättas, huruvida den dåvarande fördelningsgrunden för anslaget till enskilda lärarinneseminarier kunde anses fullt tillfredsställande. För riksdagen vore det nämligen tydligt, att sådana läroanstalter, som lämnade sina elever en fullständigare och mångsidigare utbildning, finge härför vidkännas större kostnader än sådana, som utbildade lärarinnor enbart i vissa ämnen eller ämnesgrupper. Då genom den nu av Kungl. Maj:t föreslagna förändringen skulle vinnas vad riksdagen sålunda förklarat önskvärt, har utskottet intet att erinra mot ett bifall till Kungl. Maj:ts framställning härutinnan.

Jämväl den föreslagna ändringen av mom. b) av punkt 6 i avdelningen F samt framställningen om skälig ersättning till privata högre lärarinneseminarier i Lund har utskottet funnit sig böra biträda. Emellertid kan utskottet icke ansluta sig till framställningen i vad den avser, att den förändrade lydelsen av punkt 6 i avdelningen F skulle lända till efterrättelse från och med år 1917, utan anser, att detta bör ske först från och med år 1918.

Utskottet får således hemställa,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevärande framställning, må

I) besluta att punkt 6 i avdelningen F. Särskilda bestämmelser i fråga om anslaget till enskilda lärarinneseminarier i kungl. kungörelsen den 29 oktober 1909 angående avlöning av lärarinnorna vid statsunderstödda enskilda läroanstalter samt angående statsunderstöd åt dessa läroanstalter m. m. skall erhålla följande ändrade lydelse att lända till efterrättelse från och med år 1918:

a) Statsunderstöd till enskilt lärarinneseminarium må kunna utgå, för år räknat, med högst 2,500 kronor för varje årsavdelning; dock att seminarium, där undervisning, avseende utbildning av facklärarinnor i ämnesgrupper på olika huvudlinjer, meddelas, och som på den grund får vidkännas jämförelsevis större utgifter för un-

dervisningen, må kunna för vardera av två årsavdelningar, där sådan undervisning meddelas, erhålla ett årligt tilläggsanslag av intill 1,000 kronor.

b) Har treårigt seminarium, som åtnjuter statsunderstöd, på grund av särskilda omständigheter under något år ej intagit ny årsavdelning, och kommer seminariet i följd härav att under vissa år omfatta blott två avdelningar, må seminariet under samma år för vardera av dessa avdelningar åtnjuta en förhöjning av grundanslaget med högst 500 kronor för år. Därest seminariet under två år i följd ej intagit ny årsavdelning och endast uppehåller tredje årsavdelningen, må seminariet, utan hinder av bestämmelsen i punkt 2, kunna för sistnämnda avdelning erhålla understöd med tillämpning av ovan angivna grunder;

II) förklara hinder icke möta för att ur anslaget till enskilda lärarinneseminarier beviljas skälig ersättning, med tillämpning av nu angivna grunder, för utelivet statsunderstöd till privata högre lärarinneseminariet i Lund under läsåret 1915—1916.

Stockholm den 18 maj 1917.

På statsutskottets vägnar:

AXEL EKMAN.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *O. M. Strömberg*, *G. M. H. Ekelund*, *J. Nilsson*, *O. Bergqvist*, *A. C. Länblad*, *I. E. G. Svensson*, *J. L. Widell*, greve *N. F. Posse*, *F. Berglund*, *N. O. Bruce*, *J. S. Alner* och *C. G. Österberg* samt

från andra kammaren: herrar *A. Ekman*, *H. Andersson* i Skivarp, *K. V. Rydén* i Malmö, *C. Persson* i Stallerhult, *J. Ström*, *A. Anderson* i Råstock, *A. R. Lundblad*, *J. Erlansson*, *K. O. Strid*, *J. Pålsson* och *K. A. Tengdahl*.
